

VANDENILIO ENERGETIKOS ASOCIACIJOS NAUJIENLAIŠKIS

2024 M. LAPKRITIS

Vandenilio
energetikos
asociacija

SVEIKI, VANDENILIO TECHNOLOGIJŲ ENTUZIASTAI,

Šiame naujienlaiškyje dalinamės savo puikiais patirtimis, gautomis dalyvaujant Europos vandenilio savaitės renginiuose Briuselyje. Pateikiame Jums pagrindines išvagas apie vandenilio technologijų esamą padėtį ir perspektyvą ateityje. Taip pat pristatome naujausią Europos vandenilio banko iniciatyvą, kuria didinamas investavimas į švarias technologijas ir kurioje dalyvauja Ispanija, Austrija ir Lietuva.

Gero skaitymo!

EUROPOS VANDENILIO SAVAITĖ

Aktyvumas iš Lietuvos

Šių metų lapkričio 18-21 dienomis vyko kasmetinis renginys pavadinimu „Europos vandenilio savaitė“, kurį organizuoja didžiausia vandenilio platforma Europoje – „Hydrogen Europe“. Šiomis dienomis renginyje/pardoje apsilankė daugiau nei 9000 dalyvių. Per keturias dienas vykusioje aukšto lygio politinėje konferencijoje, B2B forume ir Inovacijų forume daugiau kaip 200 pranešėjų diskutavo, aptarinėjo ir ieškojo sprendimų didžiausiems sektoriaus iššūkiams spręsti.

Šių metų renginys buvo rekordinis ir Lietuvos delegacijos atžvilgiu – viso renginio laikotarpiu sudalyvavo daugiau nei 20 atstovų iš įvairių Lietuvos organizacijų besidominčių, ar vykdančių veiklas ir vandenilio energetikos sektoriuje, įskaitant Vandenilio Energetikos Asociaciją, Lietuvos energetikos institutą, UAB „MT Group“, AB „Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcija“, AB „Amber Grid“, Vilnius Tech universitetas, UAB „Hdrgen“, UAB „Molėtų vanduo“, Vytauto Didžiojo universitetas, Saulėtekio slėnio mokslo ir technologijų parkas, UAB „BEGA“, Lietuvos mokslo ryšių biuras Briuselyje, Lietuvos mokslo taryba, Ohmium, ir kiti. Toks intensyvus Lietuvos atstovų dalyvavimas parodo išskirtinį pramonės susidomėjimą vandenilio energetikos sektoriumi.

Taip pat, pirmą kartą renginyje buvo ir Lietuvą reprezentuojantis standas – trys Baltijos šalys (Lietuva, Latvija ir Estija) turėjo bendrą standą pristatantį Baltijos šalių vykdomas ir numatytas vystyti veiklas vandenilio energetikos sektoriuje. Šiame stende Lietuvą atstovavo Lietuvos vandenilio energetikos asociacija.

Papildomai, lapkričio 20 d., Latvijos ambasadoje Briuselyje buvo suorganizuotas tinklaveikos renginys „Baltic Hydrogen Summit“, skirtas glaudesniai bendradarbiavimui tarp Baltijos šalių inicijuoti. Planuojama, jog kitais metais panašus renginys bus organizuojamas Lietuvos ambasadoje.

Vandenilio energetikos asociacija nori padėti Lietuvos mokslo ryšių biurui Briuselyje (LINO Biuras) ir Lietuvos mokslo tarybos Nacionalinių kontaktinių atstovų grupei (NCP) už išskirtinę pagalbą ruošiantis renginiui ir vandenilio savaitės metu.

Pagrindinės renginio įžvalgos

- Europa turi dirbti kartu ir sukurti visos Europos vandenilio pramonę;
- Reikia suderinti ir supaprastinti reguliavimą, sukuriant aiškią teisinę sistemą vandenilio sektoriuje;
- Reikalinga finansinė parama infrastruktūrai, kuris gali užtikrinti elektros tinklo lankstumą, pavyzdžiui, elektrolizeriams;
- Paskutinių keturių metų laikotarpyje, švaraus vandenilio tikslai nebuvo realūs, tačiau jų nepasiekimas nereiškia, kad rinka nedaro pažangos;
- Anglies dioksido kainodara turi padėti pereiti prie energetikos pertvarkos ir sumažinti atotrūkį tarp iškastinio kuro ir švaraus vandenilio kainų;
- Pereinant prie vandenilio technologijos, Europa turi būti „atvira vandenilio spalvoms“; t.y. vandenilio draugiškumas aplinkai turi būti vertinamas labiau remiantis anglies pėdsako įvertinimu; Per ateinančią politinę kadenciją ES turėtų užtikrinti daugiau aiškumo ir griežtesnį požiūrį į tikslų perkėlimą į nacionalinę teisę;
- Europa turi pakankamai elektrolizerių pajėgumų, kad galėtų tiekti vandenilį, tačiau reikia daugiau paramos paklausai patenkinti;
- Energijos perėjimo metu vien elektrifikacijos nepakanka. Vandenilis gali užpildyti atotrūkį tarp kintamų atsinaujinančių energijos išteklių ir stabilios paklausos;
- Prieiga prie privataus finansavimo turi būti lengvesnė ir veiksmingesnė. Viešasis finansavimas tebėra būtinas, tačiau jo procedūrų sudėtingumą būtų galima sumažinti;
- Perdirbimas bus pagrindinis vandenilio technologijų ateities elementas, smarkiai sumažinantis žaliavų kasybos veiklos CO2 intensyvumą;
- Regioninės ir vietos valdžios institucijos turi atlikti pagrindinį vaidmenį skatinant vandenilio sektoriaus plėtrą, įskaitant paramą įgūdžių ugdymui ir finansavimą.

Pagrindinės šių metų B2B sesijų išvados buvo susijusios su poreikiu plėtoti požemines vandenilio saugyklas, užtikrinti geresnį ryšį tarp vandenilio ir įprasto energetikos sektorių, sujungti suinteresuotąsias šalis visose vertės grandinėse, remti galutinius investicinius sprendimus (angl.: Final Investment Decision), kad būtų sukurta reikiama infrastruktūra, ir teikti tinkamą finansinę paramą tokiam turtui kaip elektrolizatoriai, kurie gali užtikrinti tinklo lankstumą.

Aukšto lygio politinėje konferencijoje svarbiausia žinia buvo susijusi su pasauline prekyba ir tuo, kad išorės partneriai mano, jog taisyklės, pagal kurias galima konkuruoti ir atvykti į Europą, yra per daug sudėtingos, todėl keliami per aukšti reikalavimai, o tai trukdo šiam sektoriui įsibėgėti. Vandenilio produktų sertifikavimo ir standartizavimo svarba yra labai svarbi kuriant tarptautinę prekių rinką. Skaitmeninis gaminio pasas – tai supaprastinta duomenų talpykla, užtikrinanti skaidrumą ir pasitikėjimą tarptautine prekyba vandeniliu. Europoje matome, kad dideli projektai pasiekia galutinį investicinį sprendimą (FID), nors FID skaičius yra mažesnis, nei tikėjosi sektorius. Vien tai, kad nepasiekiamo ambicingų REPowerEU tikslų, nereiškia, kad rinka nedaro pažangos.

ISPANIJA, LIETUVA IR AUSTRIJA PRISIJUNGĖ PRIE EUROPOS VANDENILIO BANKO PASLAUGINIŲ AUKCIONŲ PROGRAMOS, KURIA DIDINAMOS INVESTICIJOS Į ŠVARIAS TECHNOLOGIJAS

Europos Komisija kartu su Ispanija, Lietuva ir Austrija paskelbė apie naują finansinę paramą žaliajo vandenilio plėtrai per Inovacijų fondą. Šios trys valstybės narės dalyvaus paslauginių aukcionų sistemoje, per antrąjį Europos vandenilio banko aukcioną, kuris prasidės 2024 m. gruodžio 3 d. Be 1,2 mlrd. eurų ES finansavimo per Inovacijų fondą, trys ES valstybės narės skirs daugiau kaip 700 mln. EUR nacionalinių lėšų jose vykdomiems žaliajo vandenilio gamybos projektams. Taigi, bendra „IF24“ žaliajo vandenilio aukcione sutelkta suma sieks apie 2 mlrd. eurų.

- **Ispanija**, naudodama jai skirtas Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano (EGADP) lėšas, paslauginių aukcionų sistemai skiria 280–400 mln. EUR. Visas galimas paramos dydis priklausys nuo to, kiek lėšų bus panaudota pagal šiuo metu šalies taikomą valstybės pagalbos vandenilio klasteriams ir slėniams schemą, kuri taip pat finansuojama iš EGADP išteklių. Ispanijos vyriausybė siekia iki 2030 m. padidinti šalies elektrolizerių pajėgumus iki 12 GW ir padidinti žaliajo vandenilio naudojimą sektoriuose, kuriuose sunku sumažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro.
 - **Lietuva** paslauginių aukcionų sistemai skiria apie 36 mln. EUR iš savo Modernizavimo fondo lėšų. Dalyvavimas paslauginių aukcionų sistemoje padės Lietuvai siekti nacionalinio 1,3 GW elektrolizerių pajėgumo tikslo ir kasmet nuo 2030 m. pagaminti 129 kT žaliajo vandenilio. Aktyviai plėsdama švarios energijos pajėgumus, Lietuva žaliajo vandenilio gamybai nuo 2023 m. jau skyrė 50 mln. EUR Modernizavimo fondo pajamų.
 - **Austrija** paslauginių aukcionų sistemai skiria 400 mln. EUR iš savo nacionalinio biudžeto. Vandenilio gamintojai galės pretenduoti į ne didesnę kaip 200 mln. EUR dotaciją vienam projektui, o didžiausias šiame aukcione remsimas gamybos pajėgumas yra 300 MW. Austrijos nacionalinėje vandenilio strategijoje užsibrėžta iki 2030 m. padidinti elektrolizerių pajėgumą iki 1 GW.
-

Šiais naujais finansiniais įsipareigojimais Ispanija, Lietuva ir Austrija rodo ryžtą siekti nacionalinių ir ES tikslų naudoti daugiau švarios energijos ir remti Europos pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą. Sutelkti šį papildomą finansavimą naudojantis bendra Europos aukcionų platforma yra veiksminga, nes padeda pramonei įgyti daugiau galimybių ir sumažinti kaštus. Aukcione dalyvaujančios šių šalių bendrovės faktiškai teiks vieną pasiūlymą dėl dviejų skirtingų finansavimo šaltinių. Pagal šią sistemą valstybės narės gali finansuoti papildomus projektus savo šalyje net ir po to, kai visas Inovacijų fondo biudžetas jau yra paskirstytas. Europos Komisija ragina ir kitas valstybes nars ateityje dalyvauti paslauginių aukcionų sistemoje orientuojantis į plano „REPowerEU“, Žaliojo kurso pramonės plano tikslus ir Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvoje nustatytas žaliojo vandenilio tikslines vertes.

Už Europos ekonominėje erdvėje pagamintą žaliąjį vandenilį atrinkti projektai gaus fiksuotą priemoną už gamybą (mokėjimas pagal pasiūlytą kainą) ne ilgiau kaip 10 metų, kad būtų padengtas žaliojo vandenilio gamybos sąnaudų ir kainos, kurią pasirengusi mokėti rinka, skirtumas. Tiksliai šios priemokos suma nustatoma per konkurencinį konkursą, kuriame projektai įvertinami pagal kelis tinkamumo kriterijus ir, atmetus neatitinkančius reikalavimų, surikiuojami pagal pateiktą pasiūlymą.

Inovacijų fondo paskirtis – sukurti finansines paskatas įmonėms ir valdžios institucijoms investuoti į pažangias mažo anglies dioksido kiekio technologijas ir remti Europos perėjimą prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos. Jo biudžetą, kuris, kaip apskaičiuota, bus maždaug 40 mlrd. EUR 2020–2030 m., sudarys ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos pajamos. Per ankstesnius kvietimus teikti pasiūlymus Inovacijų fondas novatoriškiems projektams jau skyrė maždaug 7,2 mlrd. EUR.

Vandenilio banko paslauginių aukcionų schema suteikia galimybę valstybėms narėms finansuoti papildomus aukcione dalyvaujančius projektus po to, kai buvo paskirstytas visas Inovacijų fondo biudžetas. Naudodamosi šia priemone valstybės narės gali nustatyti ir remti jų teritorijoje vykdomus ES finansavimo negavusius konkurencingus projektus be būtinybės rengti atskirą nacionalinį aukcioną ar kitokį atrankos procesą. Valsčių narių dalyvavimas savanoriškas. Kad galėtų dalyvauti paslauginių aukcionų sistemoje, projektų rengėjai teikdami pasiūlymą Inovacijų fondui turi pareikšti susidomėjimą ja. Visa su šia sistema susieta valstybių narių teikiama parama bus laikoma valstybės pagalba.

Daugiau informacijos rasite [šioje nuorodoje](#).

EUROPOS KOMISIJA ATSKLEIDĖ, KAIP SKAIČIUOS 25% RIBĄ KINIJOS ELEKTROLIZERIAMS

Europos Komisija (EK) paskelbė, kad žaliojo vandenilio projektų, siekiančių Europos vandenilio banko subsidijų, apribojimai bus taikomi elektrolizerių elementams (angl. „stacks“), tačiau nebus taikomi pagalbinei įrangai (angl. „balance of plant“).

EK patvirtino, kad artėjančiame 1,2 mlrd. eurų Europos vandenilio banko aukcione bus vertinama, ar elektrolizeris yra „pagamintas Kinijoje“. Šis vertinimas bus pagrįstas būtent elementų (angl. stacks) – pagrindinių elektrolizerio dalių, kuriose gaminamas vandenilis, – komponentų kilme. Pagal naujas taisykles, projektai, siekiantys subsidijų, privalės užtikrinti, kad ne daugiau kaip 25% elektrolizerių komponentų būtų kilę iš Kinijos.

Tai reiškia, kad bet kokia elementų gamyba, paviršiaus apdorojimas ar elementų surinkimas Kinijoje bus įtraukti į 25 % ribą. Tarkime, yra 100 MW galios projektas, kuriame naudojami dešimt po 10 MW galios elementų. Jei trys iš šių elementų yra pagaminti, apdoroti ar surinkti Kinijoje, 30 MW būtų laikoma kilusiais iš Kinijos (> 25 %). Tokiu atveju projektas neatitiktų kriterijaus „Indėlis į esminių prekių tiekimo saugumo užtikrinimą ir indėlis į Europos pramonės lyderystę bei konkurencingumą“. Tačiau šis apribojimas nebus taikomas pagalbinei įrangai.

Pareiškėjai, siekiantys gauti subsidijas per Europos vandenilio banką, kur nustatyta riba yra 4 €/kg H₂, turės deklaruoti, iš kur planuoja įsigyti elektrolizerius. Jie taip pat privalės pateikti įrodymus, tokius kaip neįpareigojantys susitarimai, pavyzdžiui, susitarimo memorandumai ar ketinimų laišakai su tiekėjais. Gavus subsidijas ir projektui pasiekus finansinį užbaigimą, vystytojai privalės pateikti sutartis su elektrolizerių gamintojais, kurios patvirtintų, jog laikomasi 25 % ribos Kinijoje pagamintiems elementams. Projekto vystytojai taip pat privalo pateikti įrodymus apie šio kriterijaus laikymąsi tiek projekto veiklos pradžioje, tiek dešimties metų subsidijų laikotarpio pabaigoje.

Aukcionas, kuris planuojamas pradėti gruodžio 3 dieną, taip pat reikalauja, kad pareiškėjai patvirtintų, jog žaliojo vandenilio projekto veiklos kontrolė ir duomenų saugojimas vykdomi Europos ekonominėje erdvėje.

Daugiau informacijos rasite [šioje nuorodoje](#).

„HYUNDAI“ PRISTATO NAUJĄJĮ VANDENILIU VAROMĄ AUTOMOBILĮ, KURĮ PLANUOJA PRADĖTI MASIŠKAI GAMINTI NUO KITŲ METŲ

Hyundai pristatė naująjį vandeniliu varomą automobilį (Hyundai INITIUM), kurį planuoja pradėti masiškai gaminti 2025 metais. Šis žingsnis pabrėžia bendrovės įsipareigojimą skatinti vandenilio technologijų plėtrą ir siekį sukurti ateitį, kurioje vandenilis būtų plačiai naudojamas įvairiose srityse. Nors išsami informacija apie naujojo modelio specifikacijas dar nepaskelbta, tikimasi, kad jis pasižymės pažangiomis technologijomis ir didesniu efektyvumu, siekiant pritraukti platesnę vartotojų auditoriją. Planuojamas važiavimo nuotolis – daugiau kaip 650 km, o didžiausia variklio galia – 150 kW. Šis pranešimas atspindi Hyundai strategiją stiprinti savo pozicijas vandenilio transporto sektoriuje ir prisidėti prie tvarios mobilumo ateities kūrimo.

Daugiau informacijos rasite [šioje nuorodoje](#).

RENGINIAI:

- „Hydrogen Safety Panel“. Gruodžio 4 d., 16:00 CET. Internetinis renginys, registracija nemokama. Daugiau informacijos [šia nuoroda](#).

Pagarbiai,
Vandenilio energetikos asociacija

Vandenilio
energetikos
asociacija

Naujienlaiškio partneriai

LIETUVOS
ENERGETIKOS
INSTITUTAS

Amber Grid